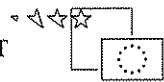

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Točka vseživljenjskega učenja:

BIOTEHNIŠKI CENTER NAKLO
Strahinj 99, 4202 Naklo

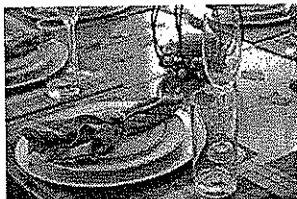
Gradivo za delavnico

DEKORIRANJE JEDI IN PRIPRAVA POGRINJKOV

Pripravila: ga. Katja Eler

Strahinj, 7. 12. 2010

Sodobna mizna kultura

JEDILNI PROSTOR

- V sodobnih stanovanjih največkrat težko določimo poseben prostor za obede, ki bi služil samo temu namenu.
- Vedeti moramo, kdaj bo ta prostor tako uporaben, da se bomo v njem dobro počutili.
- Na dobro počutje vplivajo čistoča in urejenost prostora ter njegova prostornost; ravno tako tudi dobra razsvetljava in primerna temperatura.
- Okrasje v prostoru (cvetje, sveče in drugi aranžmaji) so vedno vir prijetnega razpoloženja.

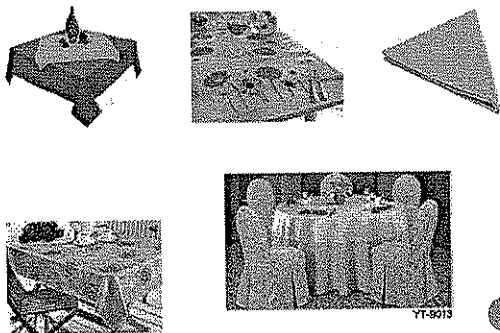
MIZE, STOLI IN ŠE KAJ V JEDILNEM PROSTORU

- Ne glede na obliko mize je pomembno, da trdno stoji, da je ob njej 60-80 cm prostora za vsakega gosta, da je dovolj široka za vse pogrinjke.
- Skladanje miz po višini je primerno, če pričakujemo več gostov. Mize lahko zložimo v oblike I, T, U, E.
- Višina stolov mora biti primerna mizi, nekje med 42 in 47 cm.
- Razni servirní vozički ali police ob jedilni mizi so priporočljive za odlaganje različnih servirnih pripomočkov.

NAJNUJNEJŠA NAMIZNA OPREMA

NAMIZNO PERILO

- **PODPRTI** : mehke podlage iz flanele, klobučevine ali penaste mase, ki jih na vogalih mize pritrđimo.
- **NAMIZNI PRTI**: so prti za vse vrste obrokov in različnih barv, večinoma iz damasta pa tudi iz povoščene flanele v domačem okolju.
- **SETI**: majhni prti za posamezen pogrinjek, različnih barv, velikosti in oblik.
- **PRTIČKI (SERVIETE)**: za slovesnejše priložnosti so iz enakega blaga in z enakim vzorcem kot prti. Za vsak dan pa uporabljamo papirnate prtičke različne kakovosti, barv in vzorcev.

NAMIZNA JEDILNA POSODA

Večinoma je iz porcelana, akropala, stekla in keramike.

KROŽNIKI

Delimo jih na:

- **Globoke krožnike**: za juho, enolončnice, testenine
- **Plitve krožnike**: za tople predjedi, tople glavne jedi
- **Desertne krožnike**: za mrzle predjedi, solato, sadje in sladice
- **Slepi krožnik**: v restavracijah z njimi nakažejo pogrinjek pri slavnostni mizi. (veliki slepi krožnik ter krožnik za kruh)

Kozarec za vino

Poznamo dve vrsti kozarcev za vino:

- o Kozarec za rdeče vino ima širšo čašico, zato da vinu pusti »dihati«.
- o Kozarec za belo vino je zgoraj ožji.
- o Kozarec za vino vedno držite za pecelj, saj s tem ne spreminjate temperature vina. Če želite imeti le eno vrsto kozarca tako za rdeče kot belo vino, lahko kupite kozarce s srednje veliko čašico.

Kozarec za šampanjec ali penino

- o Za pitje šampanjca ali penine uporabljamo kozarce tulipanaste oblike z visokim peceljem. Zaradi te oblike ogljikova kislina ne uhaja tako hitro in so mehurčki v kozarcu vidni dlje.

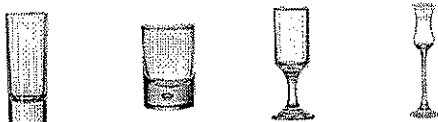
KOZARCI ZA ŽGANE PIJAČE

Čaša za brendi

- o Kozarce čašaste oblike s kratkim peceljem uporabljamo za brendi in konjak. Te kozarce držimo za čašo in s tem rahlo segrevamo čašo, kar sproži pravo aromo pijače.

Cordial kozarec

- o Kozarček v kateremu strežemo majhne količine žganih pijač.

Kozarec za shot

- o Je majhen kozarec z debelimi stenami, ki se uporablja za shote ali namesto merice.

Old-Fashioned kozarec ali Rocks kozarec

- o Je nižji okrogel kozarec, ki se uporablja za žgane pijače z ledom, ali za postrežbo sveže stisnjenih sokov.

KOZARCI ZA MEŠANE ALKOHOLNE PIJAČE**Highball kozarec**

- o Najobičajnejši barski kozarec za postrežbo številnih mešanih pijač.

Martini ali koktajl kozarec

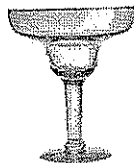
- o Klasičen kozarec v obliki črke V in z dolgim peceljem je namenjen pijačam brez ledu, kot so martini, manhattan, metropolitani. Pred uporabo damo ponavadi ta kozarec ohladiti.

Hurricane kozarec

- o Visok balonast kozarec se uporablja za številne tropske in eksotične mešane pijače, kot je Pina Colada. Dolžina peclja je različna.

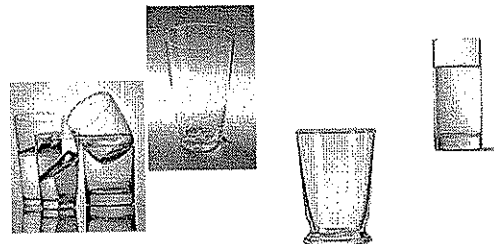
Margarita kozarec

- o Kozarec s širokim kelihom in peceljem se najpogosteje uporablja za margarito in daiquiri. Imenujemo ga tudi »Coupette kozarec«.

KOZARCI ZA BREZALKOHOLNE PIJAČE

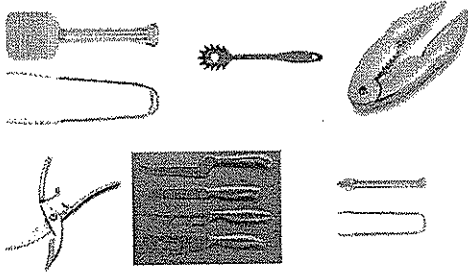
Kozarec za vodo, sokove in druge brezalkoholne pijače

- o Kozarci so lahko visoki ali nizki, ozki ali široki, različnih oblik in dimenzij.

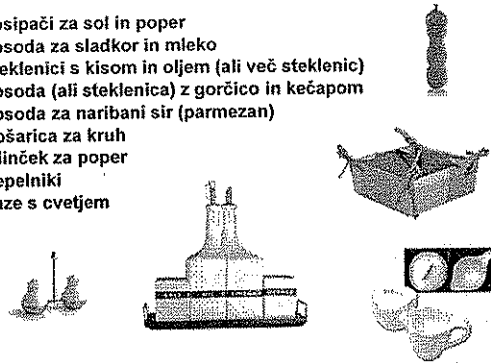
Posebni servirni pribor

- o Za beluše, špagete, sladice, klešče za rake, škarje za perutnino, nož za sir, klešče za sladkor, pribor za razkosavanje, itd.

Mala namizna oprema

- o Posipači za sol in poper
- o Posoda za sladkor in mleko
- o Steklenici s kisom in oljem (ali več steklenic)
- o Posoda (ali steklenica) z gorčico in kečapom
- o Posoda za naribani sir (parmezan)
- o Košarica za kruh
- o Mlinček za poper
- o Pepelniki
- o Vaze s cvetjem

Kako pravilno uporabljamo jedilni pribor

- o Če imamo na mizi več vrst vilic in nožev vedno pričnemo z najbolj zunanjim priborom in sledimo proti krožniku.
- o Nož vedno držimo v desni roki in vilico v levi, če uporabljamo oboje, drugače je vilica lahko v desni roki (velja za desničarje). Enak razpored velja, kadar režemo z žlico.
- o Ko uživamo testenine z vilico in žlico je žlica v levi roki in vilica v desni (velja za desničarje).
- o Ko končamo pribor odložimo na krožnik (vzporedno en ob drugem in ne prekrizano) in ne na rob, tako da se dotika mize.
- o Če pribora ne obvladamo prosimo za pomoč ali za pribor, ki nam bolj ustreza (vilice namesto kitajskih paličic).

Kako jemo posamezne jedi?

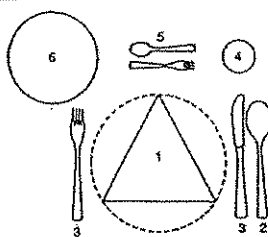
- o Kruh lomimo košček za koščkom in ne grizemo celega kosa, ravno tako ga ne režemo z nožem (razen če je obložen).
- o Juhe seveda ne srebamo, temveč jo jemljemo od roba, kjer se že nekoliko ohladi. Ko končamo pustimo žlico na krožniku. Čisto juho lahko spijemo iz skodelice.
- o Mesne jedi v kosu jemo z vilicami in nožem in koščke sproti pojemo. Kostí pustimo na robu krožnika.
- o Perutnino lahko jemo z vilicami in nožem ali z rokami.
- o Ribe jemo s posebnim priborom ali z navadnim, če prvega nimamo na razpolago (nož za ribe nadomesti vilica).
- o Rake jemo s posebnim priborom. Najprej odtrgamo rep, posesamo sok, nato pa prerežemo po spodnji strani in izvlečemo meso. Enako storimo še s kleščami.

- o Croke in krompir jemo z vilicami, krompirja v koščkih nikoli ne mečkamo.
- o Špagete zajamemo z žlico in jih navijemo na vilice.
- o Zelenjave na krožniku ne režemo, temveč jo že zajamemo z vilico; enako velja za solato.
- o Beluše jemo s kleščami v levi in vilicami v desni roki. Trde dele pustimo.
- o Mehko kuhano jajce damo v podstavek, odstranimo vrh in ga nato pojemo s kavno žličko.
- o Maslo mažemo na košček kruha in ga pojemo.
- o Sire jemo po koščkih (večje kose razrežemo na manjše), mazave sire jemo tako kot maslo.
- o Kavjar jemo tako, da kruh namažemo z maslom in nato nanj rahlo razmažemo kavjar.
- o Sladice iz kvašenega testa vzamemo v roko.
- o Omlete jemo z desertnimi vilicami in nožem.
- o Mehke sladice jemo z desertno žlico ali desertno vilico.
- o Kreme, strjenke in pene jemo z žličko.

- o Češnje primemo za pecelj, pojemo meso in koščico vzamemo v dlan in odložimo na krožnik.
  - o Silve in marelice stisnemo, odstranimo koščico in pojemo.
  - o Jabolka, hruške, breskve in melone pri mizi jemo z vilicami in nožem.
  - o Jagodičevje jemo z žličko; grozdju trgamo posamezne jagode.
  - o Grenivko in kaki razpolovimo in jemo z žličko.
  - o Pomarančam in mandarinam zarežemo olupke v pramene, olupimo in nato posamezne krhlje trgamo z roko.
  - o Banano olupimo in jemo iz olupka.
  - o Narezek jemo tako, da naložimo na svoj krožnik ali na svoj kruh (v obeh primerih jemo z vilicami in nožem).
  - o Tople in obložene kruhke jemo z roko ali s priborom.
  - o Tople napitke lahko pijemo ali nosimo v usta z žličko.
- o In še nasvet: če pride na mizo nam neznan jed, počakamo, da začnejo jesti drugi, ki jo morda že poznajo.

Pogrinjek kaže slika.

- 1 prtič
- 2 jedilna žlica
- 3 jedilni nož in vilice
- 4 kozarec
- 5 pribor za sladico
- 6 krožnik za solato

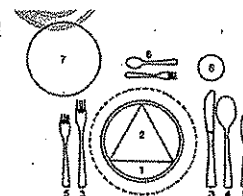

- o Pogrinjek je lahko brez krožnika ali s slepim krožnikom.
- o Uporabljati začnemo vedno najbolj zunanji pribor.
- o Pribor, ki ga uporabljamo z levo je na levi strani pogrinjka (vilice), pribor, ki ga uporabljamo z desno pa na desni strani (nož, žlica).
- o Posodica za solato je na levi strani, kozarec na desni.
- o Servieta je lahko levo, na krožniku, ob njem,...

Pogrinjek s predjedjo (hladno ali toplo)

- o Potreben je dodatni plitvi krožnik, velike vilice in veliki nož

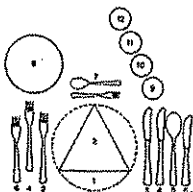
- 1 desertni krožnik za mrzlo predjed
- 2 prtič
- 3 nož in vilice za glavno jed
- 4 žlica
- 5 pribor za mrzlo predjed
- 6 pribor za sladico
- 7 krožnik za solato
- 8 kozarec

Pogrinjki za svečane priložnosti

- o Slovesno kosilo obsega več zaporedij jedi kot običajno kosilo (danes gre za skromnejše pojedine kot nekoč).
- o Pri sestavljanju jedilnika se upošteva krajevne navade in želje slavljenca.

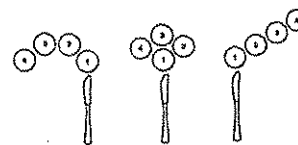
- 1 slepi krožnik
- 2 prtič
- 3 pribor za prvo zaporedje z mesom
- 4 pribor za drugo zaporedje z mesom
- 5 žlica za juho
- 6 pribor za mrzlo predjed
- 7 pribor za sladico
- 8 krožnik za solato
- 9 kozarec za vodo
- 10 kozarec za belo vino
- 11 kozarec za rdeče vino
- 12 kozarec za penino

- o Klasični jedilnik za slovesne priložnosti obsega: hladno predjed, juho, toplo predjed, eno ali več zaporedij z mesom in prilogami ter solato, sladico, sir, sadje in črna kava.

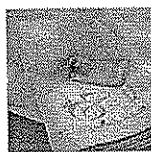
- o Več vrst kozarcev za vsako od jedi (razen za aperitiv in pivo).

- 1 kozarec za vodo
- 2 kozarec za belo vino
- 3 kozarec za rdeče vino
- 4 kozarec za penino

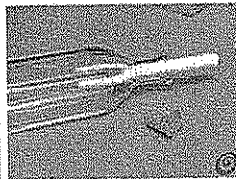
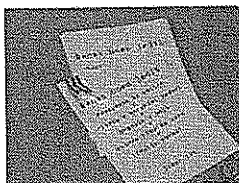

- o Za lažjo razvrstitev gostov uporabimo vizitke z imeni, lahko celo izdelamo izvirni jedilni list.
- o Dodatki sveč, cvetja in ostala dekoracija mora biti estetska in prilagojena celotnemu vzdušju.

Vizitke z imeni

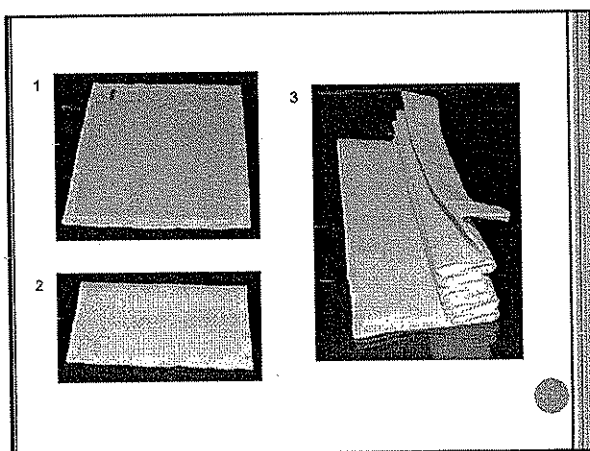
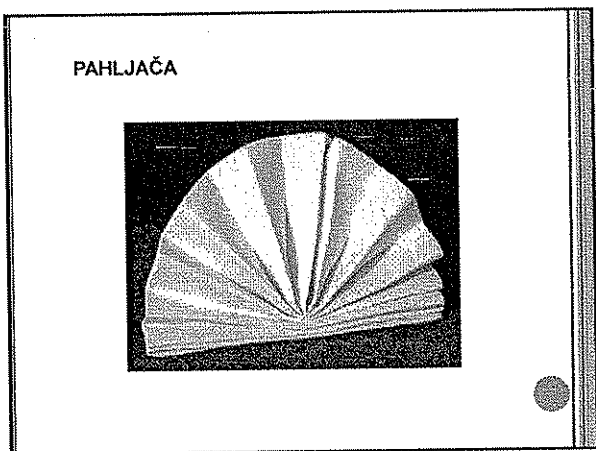
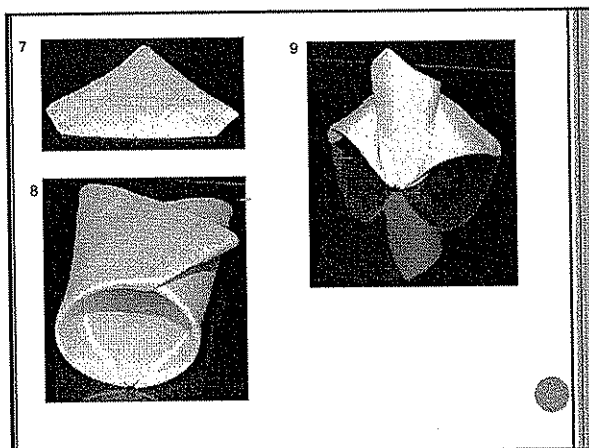
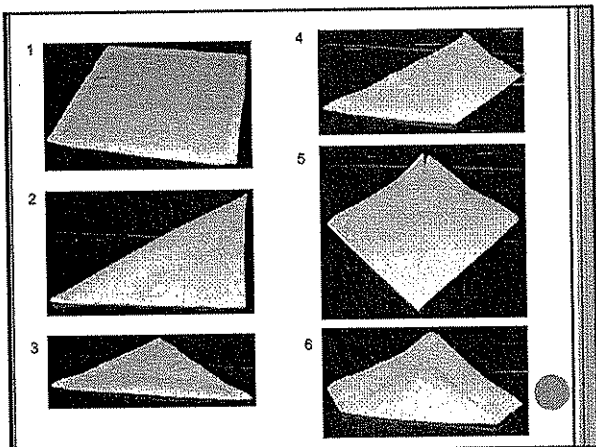
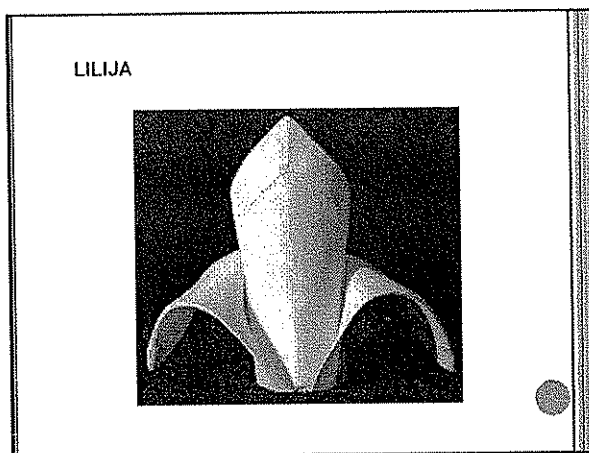
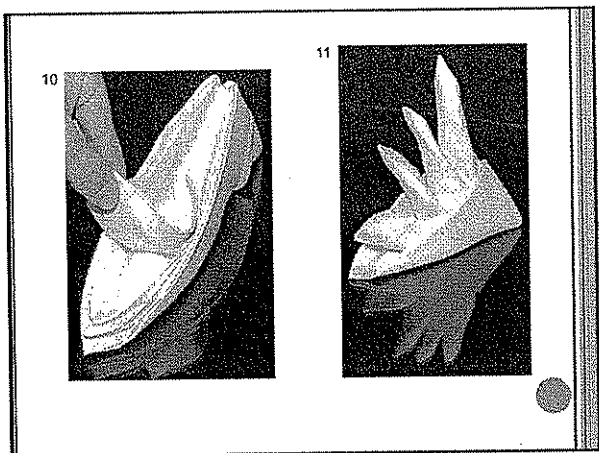
Izvirni jedilni list

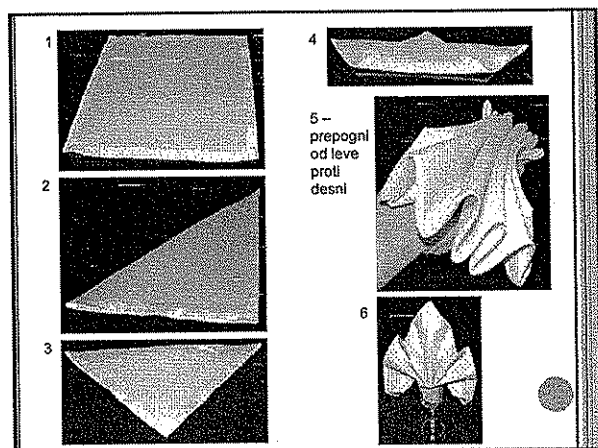
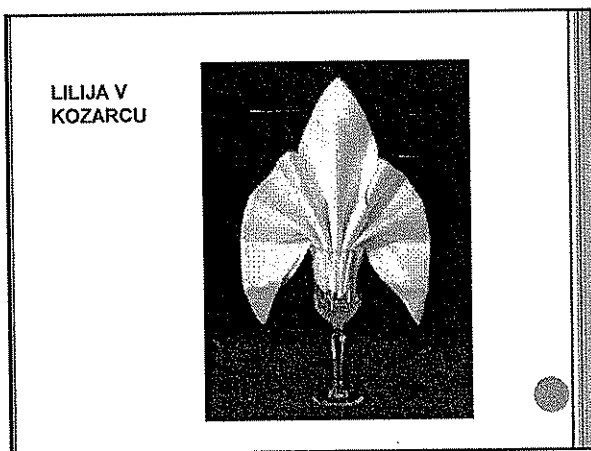
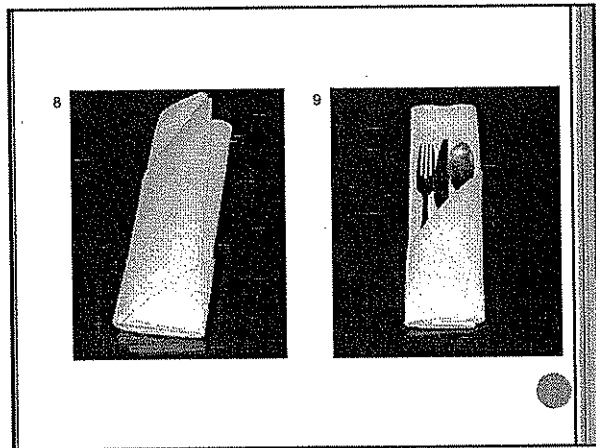
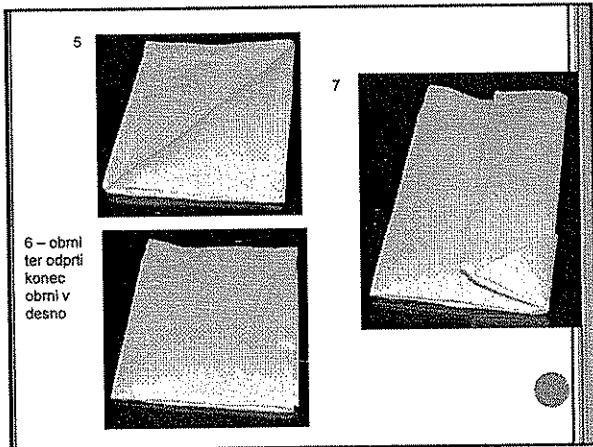
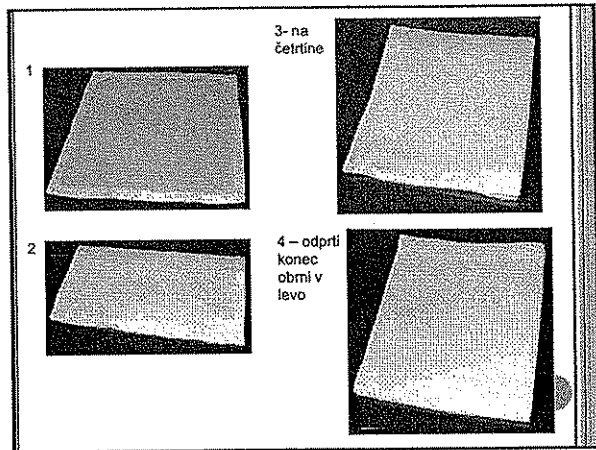
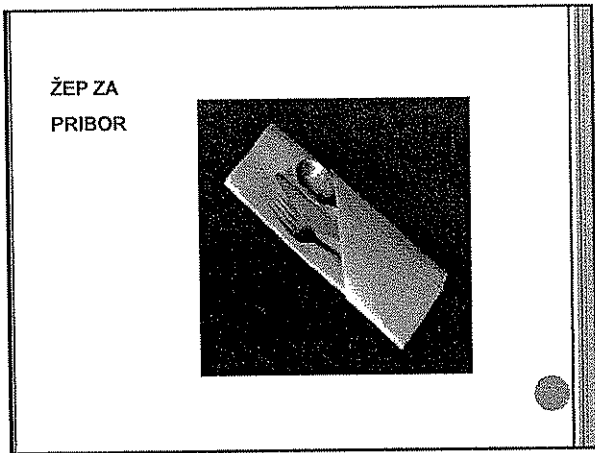

Prtič, prtiček, serviet

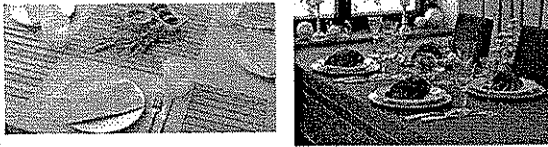
- o Serviet je med jedjo lahko na naših kolenih in ne okoli vratu.
- o Ko končamo z jedjo jo lahko pustimo na našem krožniku (papirnato) ali jo odložimo na levo stran pogrinjka (serviete iz blaga).

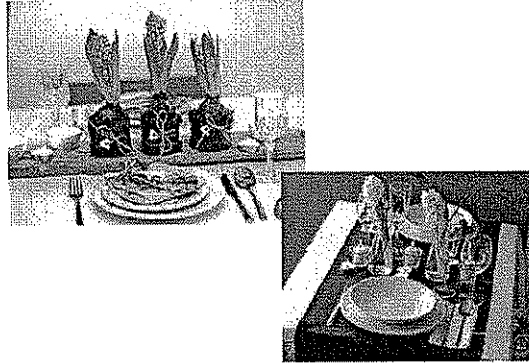

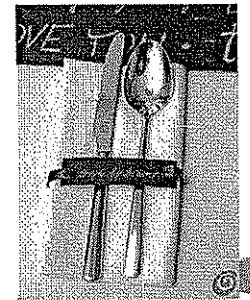
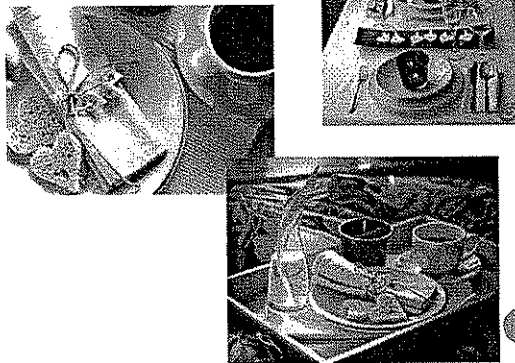
- Postavite krožnike ter dodajte jedilni pribor ter kozarce in ostalo namizno opremo. Kupite si barvaste papirne serviete in jih zložite na zabaven način. Vsakemu krožniku dodajte eno papirnato servieto.
- Na sredino mize vsekakor spada kakšna domiselna dekoracija. Dodajte še nizko svečko in kakšen poseben detajl, ki bo poudaril vaš stil.
- Zdaj vam je preostalo le še, da goste povabite k obloženim mizam ter jim ponudite jedi, ki ste jih pripravili za to priložnost.

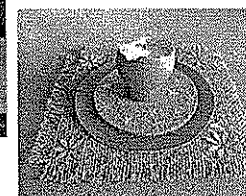
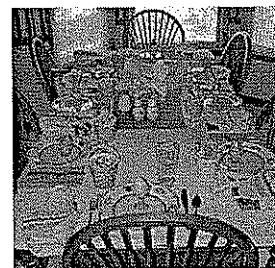
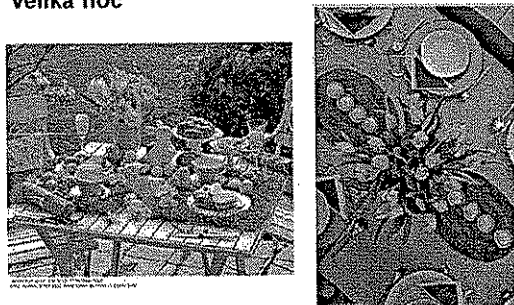
Pomlad je v hiši

Valentinovo in obletnice

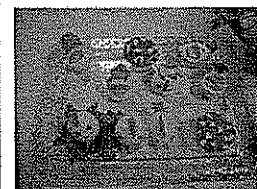
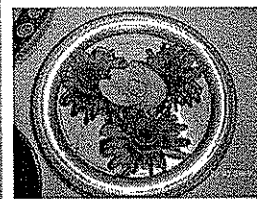
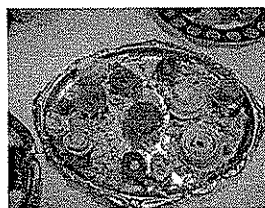
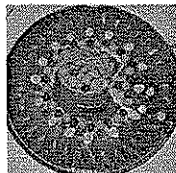
Velika noč

Jemo tudi z očmi

- o Hladne predjedi, narezke, sire vedno lepo zložimo na pladnje in jih okrasimo z različno zelenjavo, sadjem, jajci, nabrizgano majonezo, vršički začimbnič, oreščki, ...
- o Upošteevamo skladnost barv uporabljenih živil in poskrbimo za raznolikost oblik in načinov pripravljenih jedil.
- o Pri mesu in prilogah za dekoracijo uporabimo različne rezine limone, pomaranče, brusnice, hruške, ananas in tudi vršičke začimbnič.
- o Pladnjev nikoli ne napolnimo preveč, robovi naj ostanejo prazni in čisti.

Kako popestrimo svoj krožnik?

Na našem krožniku se lahko znajdejo:

- o Pujsek, bicek ali košarica iz limone
- o Labod iz jabolka
- o Rožice iz pora, repe in paradižnika
- o Svečnik iz pomaranče
- o Miške iz redkvic
- o Ježek in miška iz hruške
- o ...

Pa poskusimo sami....

